

www.cdr.org.tr

Sivas Katliamı'nın TBMM Odağında İncelenmesi

CDR
Center for
Democracy Research

Sivas Katliamı'nın TBMM Odağında İncelenmesi

CDR, Türkiye'deki yasama süreçleri hakkında araştırmalar yapmaya ve politika odaklı teknolojiler geliştirmeye odaklanan bir düşünce kuruluşudur.

Araştırma Koordinatörü

Arda Ozan Sirkeci

Video Editörü

Pınar Konak

Genel Sekreter

Aylin Dilsizoğlu

Dijital Ürün Koordinatörü

Selen Öncüoğlu

Araştırmacı

Barış Gökçe

**Başkan Yardımcısı ve
Programlar Koordinatörü**

Yusuf Emre Şerali

İçerik Koordinatörü

Görkem Savaşeri

Kreatif Direktör

İrem Yıldırım

Başkan ve Direktör

Kadir Çetin

Danışman

Murat Köylü

Center for Democracy Research

Demokrasi Araştırmaları Merkezi
Nişantaşı, Akkırman Sokak No:2/1
Daire:4 Şişli/İstanbul
info@demokra.si
www.cdr.org.tr

CDR olarak hazırladığımız *Sivas Katliamı'nın TBMM Odağında İncelenmesi* raporumuz, Sivas Katliamı'nın meclis siyasetinde yarattığı etkinin detaylı bir analizini sunuyor. Bu çalışma, acılarını hâlâ taşıdığımız 33 kaybımızın ve katliamın yaşandığı günden itibaren parti ve vekiller tarafından nasıl algılandığını anlamamızı ve bu olayın toplumumuz üzerindeki derin etkisini daha iyi kavramamızı sağlayacak bir araştırmadır.

İçindekiler

11

Giriş

17

Katliam Hakkında

25

Katliamın TBMM
Gündemine Yansımaları

61

Katliamın TBMM
Denetim Yollarında
Görünürlüğü 2002—2022

69

Sonuç

1

Giriş

Bu raporda Türkiye'nin yakın tarihinin en kanlı etnik katliamlarından Sivas Katliamı (Olayları) - Madımak Katliamı (Olayları) Türkiye Büyük Millet Meclisi odağında katliamın yaşandığı gün ve sonrasındaki yıllarda o gün ile yakın tarihler aralığında incelenecektir.

1.1. Bağlam

Raporun bağlamı katliamın yaşandığı tarihten (2 Temmuz 1993) Temmuz 2021'e kadar her sene katliam tarihine yakın zamanlarda gerçekleştirilen TBMM Genel Kurullarında milletvekilleri tarafından yapılan konuşmalardır.

Rapor kapsamında 2002-2022 yılları arasında TBMM Başkanlığına sunulan araştırma ve soru önergeleri de yer almaktadır.

1.2. Yöntem

1.2.1. Genel Kurul Tutanakları TBMM’de yer alan 1908’den günümüze tutanaklar sekmesinden katliamın yaşandığı tarihten itibaren bütün yıl dönümleri ve yakın tarihli oturumlar okunarak çıkarımlar yapılmıştır.

1.2.2. Araştırma Önergeleri

Rapor kapsamında kullanılacak olan Meclis Araştırma Önergeleri, önerge sorgu formundan önceden belirlenen kriterlere göre filtreleyerek sorgulanmaktadır.

1.2.3. Soru Önergeleri

Meclisin yazılı soru önergeleri formundan elde edilmektedir. Önergelerin muhatapları tarafından yanıtlanıp yanıtlanmadığı ve eğer mevcutsa bu yanıtların soruları aydınlatmaya yetip yetmediği incelenecektir.

2

KATLIAM
HAKKINDA

1993 yazında Türkiye Cumhuriyeti tarihinde daha önce de defalarca tanık olunan mezhep ayrılıklarından dolayı yaşanan katliamlara bir yenisi eklendi. 2 Temmuz 1993 tarihinde aralarında Aziz Nesin'in de bulunduğu birçok sanatçı ve fikir insanı *“Pir Sultan Abdal Şenlikleri”* dolayısıyla Sivas'ta bir araya geldi. O dönemde Aziz Nesin, Salman Rushdi'ye ait olan *“Şeytan Ayetleri”* isimli kitabı Türkçeye çevirip yayımlayacağını söylemesinden ötürü muhafazakar kesim tarafından sıkça tehdit edilmekteydi. Etkinlik için Nesin'in Sivas'a geleceğini öğrenen kesim tarafından *“Şehirde*

adeta Müslümanlarla alay edercesine geze-bilmektedir.” dendi. Halk tarafından, dönemin Sivas Valisi Ahmet Karabilgine de şenliklere ev sahipliği yapılmasına izin verdiği için tepkiler yoğundu.

2 Temmuz 1993 günü, saldırganlar cuma namazının ardından *“Sivas laiklere mezar olacak”* sloganlarıyla birlikte şenliklerin yapıldığı kültür merkezine doğru bir yürüyüşe başladı.

Akşam saatlerinde saldırganların sayısının 15 bini bulunduğu ve bu kişilerin dağıtılmadığı bilinmektedir. Bu süre zarfında otelin camları kırılmış, halk ozanlarının heykelleri ve araçlar ateşe verilmişti. Bu olaylar sonrasında ise otel saldırganlar tarafından yakılmıştı. Katliam sonucunda iki saldırgan iki otel personeli

dahil 37 kişi hayatını kaybetmiştir. Aralarında Muhlis Akarsu, Nesimi Çimen, Hasret Gültekin gibi halk müziği sanatçılarının da bulunduğu katledilen 33 kişinin en küçüğü 12 en büyüğü ise 66 yaşındaydı.

3

KATLIAMIN
TBMM GÜNDEMİNE
YANSIMALARI

3.1. Yakın Tarihli TBMM Birleşimlerinde Katliam

Katliamın yaşandığı günün ardından, 3 Temmuz 1993 tarihinde gerçekleşen TBMM Genel Kurulunun odak noktası yeni hükümet programıydı ancak katliam dolayısıyla program hakkındaki konuşmalara geçmeden önce vekiller katliam hakkında konuşmalar yaptılar.

Katliam hakkında muhafazakar cepheden gelen yorumlar olaylarda müslümanlara karşı ağır tahrik olduğu ve Aziz Nesin'in de olaylardan

sorumlu tutulması gerektiği yönündedir. Etkinliğin Sivas'ta yapılmasına müsaade eden valiyi de sorumlular arasında saymışlardır.

Refah Partisi (RP) Genel Başkanı Necmettin Erbakan katliamı *“müessif olay”* (hoşa gitmeyen, kötü) olarak betimlemiş ancak olayların çıkışının İslam'a yöneltilen nezaketsiz sözlerle dayandığını belirtmiştir. Ayrıca belirli bir grubun, belirli maksatlarla Sivas'a gittiğini ve halkı tahrik ettiğini de söylemiştir. Belirli bir gruptan kastının başta Aziz Nesin olmak üzere katliamda hayatını kaybeden kişiler olduğunu anlamaktayız. Refah Partisine mensup İsmail Coşar da olaylardan Aziz Nesin'i sorumlu tutmuştur. RP'ye göre daha merkez çizgide konumlanan Anavatan Partisine (ANAP) mensup İlhan Kaya da Aziz Nesin'in

dine yönelik beyanlarından dolayı savunulmaması gerektiğini belirtmiştir.

Necmettin Erbakan'ın konuşması sırasında Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP) vekili İbrahim Gürsoy, Erbakan'a ve temsilcisi olduğu siyasal islam düşüncesine yönelik *“siz teşvik ettiniz”* şeklinde ithamda bulundu.

RP'li Erbakan tarafından suçun işlenmesi tahrike karşı bir galeyan ve yöneticilerin davranışlarına karşı da bir protesto olarak tanımlanmıştır. ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz da *“Dün Sivas'ta meydana gelen olaylar, bugün bu görüşmeleri de gölgeleyen olaylar; bize gelen bilgilere göre, ciddî surette araştırılmaya muhtaç olaylardır. O olaylarda devletin valisinin hatalı olup olmadığı ciddî surette*

araştırılmalıdır. Eğer -bize gelen bilgiler istikametinde- devletin valisi, yüzde 99'u Müslüman olan Türkiye'de, halkımızın dinî duygularını rencide eden, dinî değerleriyle alay eden bir konuşmacıya karşı tepkisiz kalmışsa; milletin, o valinin devletine güvenmesini bekleyemezsiniz.” şeklindeki konuşmasıyla dönemin Sivas Valisi Ahmet Karabilgin'i sorumlu tutmuştur.

Katliamdan bahsederken “*tahrik, aşağılama*” vb. kavramları kullanmayan parti mensupları da mevcuttur. SHP vekili Aydın Güven Gürkan katliam dolayısıyla çok üzgün olduğunu ve bu meselenin temelinin çok eskilere dayandığını belirtmiştir. Başka bir SHP'li vekil Azimet Köylüoğlu saldırganları “*şeriatçı militan*” olarak tanımlamıştır.

Dönemin iktidar ortağı ve başbakanı Tansu Çiller katliamı Türkiye'nin asıl sorunu olarak görmemiştir. Çiller'e göre asıl sorun tırmanan terör olayları ve Güneydoğu'daki olaylardır.

Katliamdan sonraki ilk gün, TBMM'de katliam kelimesi hiç kullanılmamıştır. Katliam, Sivas Katliamı yerine “*Sivas Olayları*” şeklinde zikredilmiştir.

5 Temmuz 1993 tarihli birleşimde, katliam hakkında SHP vekili Ali Dinçer tarafından verilen önergede ilk defa katliam kelimesi kullanılmıştır. Söz konusu önerge dışında vekillerin konuşmalarında katliamdan söz edilmemiştir.

6 Temmuz 1993 tarihli birleşimde, katliam kendisine sıkça yer bulmuştur. Dönemin İçişleri Bakanı Beytullah Mehmet Gazioğlu, SHP

vekili Ercan Karakaş, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) vekili İbrahim Özdiş, Büyük Birlik Partisi (BBP) vekili Muhsin Yazıcıoğlu yaşananlar için “*katliam*” kelimesini kullanmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu Sivas’ta yaşanan toplu katliama Güneydoğu’da yaşananlar gibi karşı çıktıklarını ifade etmiştir. Doğru Yol Partisi (DYP) vekili İsmail Köse “*olayda*” yaşanan inananlara yönelik tahrik bulunduğunun göz ardı edilmemesi gerektiğinin altını çizmiştir. Söz konusu birleşimde katliamdan bahsederken 14 kere “*katliam*” 152 kere “*olaylar*” ifadesi kullanılmıştır.

7 Temmuz 1993 tarihli birleşimde katliam hakkında konuşulmamıştır.

8 Temmuz 1993 tarihli birleşimde, Demokratik

Sol Parti (DSP) vekili Hasan Basri Eler katliam hakkında konuşmuş, ANAP vekili Kadir Ramazan Coşkun ise katliamdan “*olaylar*” olarak bahsetmiştir. Aynı birleşimde MHP vekili Koray Aydın “*olayda*” dine yönelik hakaret-amiz davranışlarda bulunulduğunu belirtmiş yani tahrik olduğunu ifade etmiştir.

13 Temmuz 1993 tarihli birleşimde, SHP’li Ziya Halis katliam hakkında konuşmuş; RP’li Ahmet Derin, Ziya Halis’i Başbağlar Katliamı’ndan bahsetmediği için suçlamıştır. Bu suçlama üzerine Ziya Halis, kendisinin Sivas milletvekili olduğunu belirtmiş bu yüzden Sivas Katliamı’ndan bahsettiğini açıklamıştır.

14 ve 15 Temmuz tarihli birleşimlerde, katliam başka katliamlarla birlikte anılmış, kayda değer bir konuşma yapılmamıştır.

19. Dönem 2. yasama yılının son üç birleşiminde ise katliam hakkında bir konuşma yapılmamıştır.

Katliamın yaşandığı günden itibaren 20 günlük süreçte yapılan 11 birleşimde genel durum, muhafazakar görüşü temsil eden partilerin katliamı genel olarak yaşanan kötü bir olay olarak tanımlaması ancak olayda islama ve müslümanlara yöneltilen ağır bir tahrik bulunması dolayısıyla suçun tamamen saldırganlara değil olayda “*asıl hedef*” olarak görülen Aziz Nesin’in de sorumlu tutulması yönünde şekillenmiştir. Başbakan Tansu Çiller tarafından da olayın vehameti tam anlamıyla kavranamamış, o ve milliyetçi görüşe sahip vekiller tarafından katliam, Güneydoğu’da yaşanan terör olayları ile birlikte anılmış hatta yer yer

terör olaylarının daha önemli bir mesele olduğu ifade edilmiştir. Katliamı katliam olarak tanımlayan sol görüş temsilcisi parti vekilleri ise yaşanan katliamın ağırlığı ifade etmiş, tahrik, kışkırtma gibi kavramlara karşı çıkmışlar ve hatta muhafazakar görüşe sahip partileri direkt olarak suçlamışlardır. Vekillerin katliam hakkında uzlaştığı bir nokta ise katliam dolayısıyla ülke genelinde mezhep ve etnik köken temalı bir iç karışıklık çıkmaması adına sevinçli olmalarıdır. Oysaki ilerleyen tarihlere de bakıldığı zaman bu temele dayanan katliamların sonuncusu Sivas Katliamı olmamıştır.

3.2 İlerleyen Yıllarda Katliamın Yıl Dönümünde TBMM Gündemine Yansımaları

19. yasama döneminde bulunan 1994-1995 yıllarında katliamın yıl dönümüne yakın tarihli TBMM Genel Kurullarında katliam hakkında konuşma yapılmamış, katliam anılmamıştır.

1996 yılında katliamın yıl dönümünde, katliam TBMM Gündemine DYP vekili Kamer Genç tarafından getirilmiştir. Kamer Genç “*Sivas Olayları*”nda ölen kişileri anmış, bunun üzerine RP vekili Ertuğrul Yalçınbayır Başbağlar katliamını anmıştır. Sonrasında ise Kamer Genç Başbağlar Katliamı ve “*Sivas Olayları*”-nı bir kez daha anıp konuşmasını sonlandırmıştır. İki vekil dışında katliamdan bahseden

vekil bulunmamaktadır. Katliam kelimesinin aynı cümlede kullanılmasına rağmen Sivas Katliamı için kullanılmaması dikkat çekici bir nokta olmuştur.

2 Temmuz 1997 tarihinde Genel Kurul yapılmasına ve katliamın yıl dönümüne denk gelmesine rağmen katliam hakkında bir konuşma yapılmamış, katliam anılmamıştır. 1998 senesinde ise yine yalnızca Kamer Genç tarafından kısa bir konuşmayla anılmıştır.

1999, 2000, 2001, 2002 yıllarında katliamın yıl dönümüne yakın tarihli TBMM Genel Kurullarında gündeme gelmemiştir.

2 Temmuz 2003 tarihli birleşimde, CHP vekili Ali Rıza Gülçiçek tarafından katliam kelimesi

kullanılarak anılmış. Ardından dönemin İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu “*Sivas’taki olaylar*” şeklinde anmış ve “olaylarda” akla gelmeyecek provakasyonlar olduğunu söylemiştir. Bu konuşmaların hemen devamında Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) vekili Mehmet Kurt ve dönemin Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım söz almış ancak katliamla ilgili tek bir kelime dahi etmemişlerdir, Kabotaj Bayramı’nı kutlayıp konuşmalarını sonlandırmışlardır. 2004, 2005, 2006, 2007 yıllarında ise katliamın yıl dönümleri ve yakın tarihlerde, katliam hakkında herhangi bir konuşma yapılmamıştır. 2008 yılında, katliamın yıl dönümünde katliam muhtelif vekillerce anılmıştır. CHP’li vekiller Fevzi Topuz, Kamer Genç ve Bayram Ali Meral katliam kelimesini kullanarak anmıştır ancak Bayram Ali Meral ilginç bir kıyasa gi-

rip şu ifadeleri kullanmıştır; “*Bu, çok acı bir olaydı. Şimdi soruyorum size değerli arkadaşlarım, Sivas’ta Madımak Oteli’ni yakan, canlı canlı orada 37 insanın katilleriyle, canileriyle Erzurum’da insanları yakan Ermenilerin ne farkı var?*”

Dönemin İçişleri Bakanı Beşir Atalay katliamı “*içler acısı olay*” şeklinde kısaca anmıştır.

2009 senesinde katliam hakkında yakın tarihlerde bir konuşma yapılmamıştır.

1 ve 2 Temmuz 2010 tarihli TBMM Genel Kurullarında katliamdan sıkça bahsedilmiştir. CHP’li vekiller tarafından katliam “*katliam*” kelimesi kullanarak anılmış ancak iktidar kanadına mensup dönemin Devlet Bakanı Fa-

ruk Çelik, tıpkı katliamın yaşandığı günün ertesinde katliam hakkında konuşan Necmettin Erbakan gibi yalnızca “müessif olay” demekle yetinmiştir.

Ayrıca yine katliamın yaşandığı dönemde muhafazakar görüşü temsil eden partiler tarafından “Sivas Katliamı” duyulduğu zaman, katliamı anan vekilleri terör olayları dolayısıyla yaşanan katliamları anmamakla itham edildiği gibi AK Parti döneminde de AK Parti’li vekiller tarafından aynı söylemler devam ettirilmiştir. Bu ithama maruz kalan vekillerden biri olan Kamer Genç “Sayın Başkanım, efendim, AK Parti’liler, devamlı, öteden beri bu Madımak’tan bahsediyorlar. Evvela, bugün, şehitlerimize Tanrı’dan rahmet diliyorum, yerlerinin cennet olmasını diliyorum.

Şimdi, bu Madımak katillerinin hapisanelerde imtiyazlı bir statüyle yaşadıkları belli. Daha önce soru soruldu, buna cevap vermediler. Ayrıca da Avrupa’da ellerini kollarını sallayarak geziyorlar, bunlar Türkiye’ye getirilmiyor. Bir de ikide bir AK Parti’liler bu Başbağlar katliamını öne sürüyorlar. Başbağlar katliamı ile Madımak katillerinin ne ilgisi var? Türkiye’deki masum insanları kim katlediyorsa hepsini kınıyoruz ve lanetliyoruz. Hükûmet, bu konuda aralarında bir bağ varsa bunu çıksın söylesin. Yani Madımak’la ilgili bir şey ortaya atıldığı zaman “Efendim Başbağlar... “Varsa orada, Hükûmet sensin, ortaya çıkar. O bakımdan, Sayın Başkanım, burada Hükûmet bazı şeyleri geveliyor ama ne olduğu belli değil. Evvela açık olmak lazım.” şeklinde bir konuşma yapmıştır.

2011 senesinde katliamla ilgili TBMM Genel Kurulu'na yansıyan bir söylem bulunmamaktadır.

Katliamın 2012 yılındaki yıl dönümü, katliamın yaşandığı günden beri konu hakkında gerçekleşen en hararetli TBMM Genel Kurulu vuku bulmuştur. Birleşim boyunca katliam kelimesi 43 kere kullanılmış ve tamamı iktidar kanadı dışındaki vekillere ait söylemlerde geçmiştir. İktidara mensup vekiller konu hakkında konuşmaktan genel olarak kaçınmış ve hatta katliam sanıklarının avukatlığını kısa bir süre yapan AK Parti vekili Ali Aşlık, “*Sivas Olayları*”nın Türkiye’ye dayatılan bir gündem olduğunu belirtmiştir. AK Parti vekilleri genel olarak “*yaşanan acı olaylar*”ın siyaset ve ajitasyon malzemesi yapılmasın-

dan rahatsız olduklarını belirtmişlerdir ve kısa konuşmalar yapan birkaç vekil dışında konu hakkında konuşan vekil olmamıştır.

Bakın, arkadaşlar, sözlerimi şöyle bağlamak istiyorum: Sivas'ta karanlık katiller insanlığı ateşe verdi, canlar bir gün yandı, katiller sonsuza kadar yanacak.

Tufan Köse, CHP

Hepimizin canı yandı.

Bülent Turan, AK Parti

*Hepinizin canı yandıysa Hayırlı olsun, hayırlı oldu. Demeyin, Gazanız mübarek oldu. Deme-
yin.*

Tufan Köse, CHP

Babanın malı mı Sivas? Ajitasyon yapıyorsun.

Bülent Turan, AK Parti

Sivas'tan başka bir şey bilmez misiniz?

Mustafa Şahin, AK Parti

Ama Başbakandan duydum; zaman aşımı kararından sonra “Hayırlı olmuş” sözünü duydum Başbakandan. 93'teki Belediye Başkanı, ödüllendiren Temel Karamollaoğlu'ndan da “Gazanız mübarek olsun.” lafını duydum. Başka bir laf duymadım ben sizden orada ölen canların anılması üzerine. Nedir bu kininiz ya? Nedir bu kininiz? Ne istiyorsunuz?

Tufan Köse, CHP

Ayrıca yine Sivas Katliamı ile Başbağlar Katliamı arasında bir rekabet oluşturmak isteyen

AK Parti'li vekiller de mevcuttur.

2013 yılına gelindiğinde ise tabloda büyük değişiklikler olmamıştır. Katliam 1 Temmuz 2013 tarihli birleşimde anılmış, birleşim boyunca 30 kere “katliam” 11 kere “olaylar” ibaresi katliamı tanımlamak için kullanılmış. “Olaylar” şeklinde tanımlayanlar ise yine muhafazakar görüşün temsilcisi olan AK Parti'li vekillere aittir. Bununla birlikte AK Parti'li İdris Şahin, “olaylardan” Aziz Nesin'in de sorumlu tutulması gerektiğini, “olaylarda” kışkırtmaların mevcut olduğunu belirtmiştir. Yine bu görüşe sahip vekillerin her sene başvurduğu gibi Başbağlar Katliamı ile mukayese etmiştir. Ek olarak muhalefet vekillerinin dava zamanışımının kaldırılması yönündeki talepleri kabul görmemiştir.

2014 yılında da benzer bir durum ortadadır. CHP ve Halkların Demokratik Partisi (HDP) mensubu vekiller katliam hakkında sıkça konuşmuş ve “*katliam*” kelimesini kullanmışlardır. AK Parti’li vekiller ise asgari düzeyde bahsetmiş ve “*olaylar*” kullanımını tercih etmişlerdir. Muhalefet kanadında olmasına rağmen Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) vekili Yusuf Halaçoğlu ise “*olaylar*” dolayısıyla duyduğu üzüntüyü belirtmesine rağmen katliam şeklinde anmaktan kaçınmıştır.

2015 yılında katliam hakkında TBMM Genel Kuruluna yansıyan bir söylem bulunmamaktadır.

2016 yılında katliam hakkında çokça konuşulmuştur. HDP’nin de meclis içerisinde aktif rol almasıyla birlikte katliamın anılması ve yapılan konuşmalar sıklaşmıştır. Firari sanıkların

iadesine ilişkin konuşmalar yapılmıştır. MHP’li Kamil Aydın Aziz Nesin ismini ve tahrik mevzusunu gündeme getirmiştir. Konuşmasının bir kısmında Türkiye, Osmanlı ve Selçuklu tarihlerindeki ayaklanmalar üzerinden örnek vermesi sonucunda, CHP ve HDP’li vekillerin Sivas’ta yaşananlar bir ayaklanma mıdır şeklinde çıkışlarıyla beraber Sivas’ta yaşananın bir katliam olduğunu kabul etmemiş olma ihtimali olmasına rağmen beyan etmiştir.

Yine MHP’li Kamil Aydın Sivas Katliamı ile Başbağlar Katliamı’nı kıyaslamış ve Başbağlar Katliamı’nın Sivas katliamının öcü olarak yapıldığını şu konuşmasıyla öne sürmüştür. “*Burada 29 kişi ölmüş, daha sonra evler basılmış ve evlerde de yaşlı, kadın, çocuk demeden katledilmiştir. 33 kişi, 33 vatandaşı-*

mız Başbağlar’da katledilmiştir ve PKK terör örgütü de bıraktığı notlarda ve yaptığı açıklamalarda ‘Sivas’ın öcü alınmıştır.’ diye mesajlar bırakmıştır.”

2017 ve 2018 yıllarında katliam hakkında TBMM Genel Kuruluna yansıyan bir söylem bulunmamaktadır.

2019 senesinde katliam kelimesinin kullanımında artış mevcuttur. Hatta AK Parti vekili Muhammet Akbaşoğlu katliamı, konuşmasında Sivas Madımak Katliamı şeklinde zikretmiştir. AK Parti’li vekil bu katliamın karanlık eller tarafından organize edildiğini de iddia edip olay hakkında suçlanan gerici, cumhuriyet karşıtı, siyasal islamcı kesimi koruma içgüdüğü göstermiştir.

İYİ Parti vekili Lütfü Türkkan ise Madımak’ta “yakılanlar” ile Başbağlar’da “katledilenlerin” birlikte anılması gerektiğini söylemiş ve Sivas Katliamı’ndan katliam olarak bahsetmemiştir.

2020 yılında da katliam hakkında benzer konuşmalar yapılmıştır. Katliamla ilgili HDP grup önergesi üzerine söz alan İYİ Parti vekili İbrahim Halil Oral önergede “*katliam*” kelimesi geçmesine rağmen konuşmasında “*Sivas Olayları*” olarak bahsetmiştir.

2021 yılında katliam tarihine yakın birleşimlerde katliamdan çok az bahsedilmiştir.

4

KATLİAMIN TBMM
DENETİM YOLLARINDA
GÖRÜNÜRLÜĞÜ
2002 — 2022

4.1 Araştırma Önergeleri

Katliam hakkında TBMM Başkanlığına belirtilen yıl aralığında dokuz adet araştırma önergesi sunulmuştur.

Bu önergelerin üç tanesi yasama dönemleri bittiğinden dolayı hükümsüz durumda diğer altısı ise hala gündemde olarak gözük-mektedir.

Önergelerin iki tanesini CHP'ye mensup vekiller, bir tanesini İYİ Parti'li vekiller geriye

kalan altı tanesini ise HDP'li vekiller TBMM Başkanlığı'na sunmuştur.

4.2 Soru Önergeleri

Katliam hakkında TBMM Başkanlığına belirtilen yıl aralığında 47 adet soru önergesi sunulmuştur.

Önergelerin 38 tanesi CHP'li vekiller tarafından, kalan dokuzu ise HDP'li vekiller tarafından sunulmuştur.

Önergelerin 17 tanesi cevaplanmamıştır. Cevaplanmayan önergelerin 7 tanesi HDP'li vekillere aittir. Cevaplanmama sıklığı içinde bulunduğumuz yasama döneminde yani 27. dönemde artmıştır. Bu dönemde verilen 11

önergenin yedisi cevaplanmamıştır. Katliam hakkında sorulan sorular genel olarak firari sanıklar, hükümetin tavrı ve dava zamanaşımı hakkındadır.

Soru önergeleri İçişleri Bakanı Süleyman Soy- lu, Eski Adalet Bakanı Abdülhamit Gül, Eski Başbakan ve Güncel Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Eski Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, Eski Turizm Bakanı Erkan Mumcu, Eski İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin, Eski Başbakan Binali Yıldırım, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Eski İçişleri Bakanı Muammer Güler, Eski Dışişleri Bakanı ve Eski Başbakan Ahmet Davutoğlu, Eski Adalet Bakanı Sadullah Ergin, Eski ve Güncel Adalet Bakanı Bekir Bozdağ ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'na yöneltilmiştir.

Önergeleri yanıtlama konusunda dikkat çeken isim Sadullah Ergin olmuştur. Kendisine yöneltilen 10 önerenin tamamını yanıtlayan Ergin, başkalarına yöneltilen dört önergeyi de yanıtlayarak 14 adet soru önergesi yanıtlamıştır. Günümüzde önergelere verilen yanıtların tatmin edici olmadığı aşıkardır. Ancak Ergin'in yanıtladığı 14 önerenin 11'ine verilen yanıtlar soruları aydınlatmak için yeterli olmuştur. Günümüzde böyle bir duruma rastlamak çok mümkün gözükmemektedir.

5

SONUÇ

Üzerinden 29 yıl geçen Sivas Katliamı'nın, katliamın yıldönümlerinde ve bu tarihe yakın tarihlerdeki birleşimler üzerinden TBMM'ye yansımalarını inceledik. Bu incelemeden yola çıkarak yıllar içerisinde aynı görüşleri temsil eden partilerin isimleri değişse de verdikleri tepkilerin ve söylemlerinin paralel yönde ilerlediğini belirtmemiz yanlış olmayacaktır. Yaşanan bu ve benzer katliamların tekrarlanmaması en büyük temennimizdir.

Notlar